«Признавайки пълнотата на изключителната компетентност на Вашата Светейша Руска Църква...»

0211532 MOCKBA

Πρ. Αρ. 3629
31. 08 1992

'Αριθμ. Πρωτ. 1203

Μακαριώτατε καί 'Αγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας καί πάσης Ρωσσίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καί περιπόθητε ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε 'Αλέξιε, τήν 'Υμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερηδίστα προσαγορεύομεν.

Εἰς ἀπάντησιν πρός σχετικά τηλεγράφημα καί γράμμα τῆς 'Υμετέρας λίαν ἡμῖν ἀγαπητῆς καί περισπουδάστου Μακαριότητος, ἐπί τοῦ ἀνακύψαντος προβλήματος ἐν τῇ καθ' 'Υμᾶς ἀδελφῇ 'Αγιωτάτῃ 'Εκκλησίᾳ τῆς Ρωσσίας, ὅπερ πρόβλημα ὡδήγησε τήν 'Ιεράν Σύνοδον αὐτῆς ὅπως προβῇ, δι' οὓς οἶδεν αὐτη λόγους, εἰς τήν καθαίρεσιν τοῦ ἄχρι πρό τινος ἐκ τῶν τά πρῶτα φερόντων Συνοδικοῦ μέλους αὐτῆς Μητροπολίτου Κιέβου κυρίου Φιλαρέτου, ἐπιθυμοῦμεν ἵνα γνωρίσωμεν τῇ 'Υμετέρᾳ 'Αγάπῃ ἀδελφικῶς ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς 'Αγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη 'Εκκλησία ἀναγνωρίζουσα εἰς τό ἀκέραιον τήν ἐπί τοῦ θέματος ἀποκλειστικήν ἁρμοδιότητα τῆς ὑφ' 'Υμᾶς 'Αγιωτάτης 'Εκκλησίας τῆς Ρωσσίας ἀποδέχεται τά Συνοδικῶς ἀποφασισθέντα περί τοῦ ἐν λόγῳ, μή ἐπιθυμοῦσα τό παράπαν ἵνα παρέξῃ οἱανδήτινα δυσχέρειαν εἰς τήν καθ' 'Υμᾶς ἀδελφήν 'Εκκλησίαν.

'Εν τῷ πνεύματι ἀκριβῶς τούτῳ εἴχομεν ἀποστείλει πρότριτα καί τούς δύο ἀδελφούς 'Ιερώτατον Μητροπολίτην Περγάμου κύριον 'Ιωάννην καί Θεοφιλέστατον 'Επίσκοπον Σκοπέλου κύριον Ναναηλ, κατόπιν τῆς γενομένης ἐπισκέψεως εἰς ἡμᾶς τοῦ ἐν λόγῳ καθαιρεθέντος, ἐπί τῷ σκοπῷ ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς πληροφορηθῶμεν τά διατρέξαντα ἐκ πρώτης χειρός καί πρός ἀποφυγήν πάσης ἐν προκειμένῳ παρερμηνείας. 'Ως ἐκ τούτου ὀφείλομεν νά παρατηρήσωμεν, ὅτι ἐλυπήθημεν μεγάλως διά τήν οὐχί φιλάδελφον ὑποδοχήν τῶν ἐν λόγῳ ἀντιπροσώπων ἡμῶν, πρᾶγμα ὅπερ ἀσφαλῶς ὀφείλεται εἰς πλήρη παρεξήγησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν.

'Επί δέ τούτοις περιπτυσσόμενοι τήν 'Υμετέραν Μακαριότητα φιλήματι ἁγίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀναλλοιώτου ἐν Κυρίῳ ἀδελφικῆς ἀγάπης.

Ἐν Βόλῳ τῇ 6ῃ Αὐγούστου ης'
τῆς 'Υμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητός ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Κυνουρίας Χρυσόστομος

Статия на протодякон Константин Маркович, преподавател в Санкт-Петербургската духовна академия, член на Междусъборното присъствие на Руската Православна Църква

I

В Заявлението на Светия Синод на Руската Православна Църква във връзка с посегателството на Константинополската Патриаршия върху каноничната територия на Руската Църква от 15 октомври 2018 година (**http://www.patriarchia.ru/db/text/5283708.html**, по нататък — Заявление на Светия Синод) се цитира текст от писмото на Светейшия Константинополски Патриарх Вартоломей от 26 август 1992 г., изпратено до Светейшия Патриарх Алексий в отговор на предоставената информация за съдебното деяние на Архиерейския събор на Московската Патриаршия от 11 юни 1992 г. за низвержението на Киевския митрополит Филарет (Денисенко). Оригиналът на писмото се пази в архива на Отдела за външни църковни връзки на Московската Патриаршия и е важно доказателство за канонично-правовата несъстоятелност на действията на Светия Синод на Константинополската Патриаршия от 11 октомври 2018 г. за приемане в общение на низвергнатия и предаден на анатема бивш Митрополит Филарет (Денисенко) и признаване за канонични «ръкоположенията», извършени от него и неговите последователи, пребиваващи в ликвидирана «Киевска патриаршия».

Патриарх Вартоломей нееднократно е заявявал, че най-важната задача на неговото служение е защитата на първенството на Константинополския патриаршески трон сред другите Предстоятели на Православните Поместни Църкви и свързаните с това първенство уникални привилегии на Константинополската Патриаршия. Под това понятие се подразбира правото на вмешателство и решаване на вероучителни и канонични проблеми, възникнали в другите Поместни Православни Църкви, едноличното право на предоставяне на автокефален статус на новообразуваните Поместни Църкви. Освен това, по мнението на Константинополската Патриаршия, само тя има право да организира и управлява православните общини в «диаспората» – тоест в тези страни, които не влизат в пространството на установената канонична отговорност на другите Поместни Църкви. Според това мнение под пряката юрисдикция на Константинополската Патриаршия трябва да се намира целият свят с изключение на ограничен брой страни, върху които се простира юрисдикцията на другите Поместни Православни Църкви. Обаче, и върху тях се разпространява юрисдикцията на съда на Константинополската Патриаршия, защото нему принадлежи «съдебната власт в цялата Църква (δικαιώματα δικαστικά ἐν τῃ καθόλου Ἐκκλισία)» (1). Московската Патриаршия оспорва тази теория и смята тези привилегии на Константинополския Патриарх за «несъществуващи». «Тези претенции в този си вид, в който днес се осъществяват от Константинополския Патриарх, никога не са имали поддръжка от пълнотата на Православната Църква» (Заявление на Светия Синод).

II

Въпросът за съдържанието на апелативните и съдебни права на Константинополския Патриарх е един от най-спорните в каноничното право. Спорът е обусловен, в това число и от различията при тълкуването на редица канони (3, 5 правило на Сердикийския събор; 9, 17, 28 правило на IV Вселенски събор; 36 правило на Трулския събор). По тази тема са написани книги и научни статии. По нея можем да водим нескончаеми дискусии, привеждайки множество аргументи и

примери «за» и «против» от историята на Църквата, спорейки за състоятелността на всяко от тези доказателства. Несъмнено, това е важен въпрос за богословската и църковно-правна научна дискусия. Но в контекста на проблема с украинската схизма, споровете са за това, имаше ли право Патриарх Вартоломей да приеме апелацията на бившия митрополит Филарет, са лишени от смисъл, тъй като апелативен процес по делото на Филарет нито през октомври 2018 г., нито в друго време не е имало.

Целта на тази статия е да покаже безусловното несъответствие на действията на Патриарх Вартоломей на свещените канони на Църквата, даже в тази интерпретация, в която те се представят в теорията на екстра-юрисдикционните привилегии (2), предполагаща, че Константинополският Патриарх има в действителност право «да приема петиции от архиереи и други клирици от всички Автокефални Църкви» (Комюнике на Светия Синод на Вселенската Патриаршия от 11 октомври 2018 г. **https://ec-patr.org/nakoinothen-gias-kai-er-s-synodoy-11-okt-2018**/).

Архивният документ дава убедително основание да се твърди, че темата за апелацията на Филарет е била по същество затворена от Патриарх Вартоломей още през 1992 година, когато е написал: «В отговор на съответните телеграма и писмо на Ваше възлюбено и достопочтимо Блаженство по повод възникналия във Вашата Светейша Сестра – Руската Църква проблем, който доведе нейния Свети Синод по известни нему причини до низвержението на водещ доскоро член на Синода Киевския митрополит господин Филарет, ние желаем братски да съобщим на Вашата любов, че нашата Света Велика Христова Църква, признавайки изключителната пълнота по този повод от компетентност на Вашата Светейша Руска Църква, приема синодално решеното по гореказаното, не желаейки да доставя никакви трудности на Вашата Сестра-Църква». Въпреки че съдът над архиерей е вътрешно дело на всяка Поместна Църква, Светейшият Патриарх Алексий II е изпратил официални съобщения за съдебното деяние на Архиерейския Събор до Патриарх Вартоломей, Александрийския, Антиохийския и Йерусалимския Патриарх, както и до другите Предстоятели на Поместните Православни Църкви. В **Окръжното Послание на Източните Патриарси** (1848 г.) се казва, че съществува обичай, когато Патриарсите на Александрия, Антиохия и Йерусалим се натъкнат на «дела необикновени и объркани» «да пишат на Патриарха на Константинопол», обръщайки се към него «за братско съдействие», но «това братско съдействие в християнската вяра да не е за сметка на свободата на Божиите Църкви» (гл. 14). Заедно със съобщението от Московската Патриаршия в същото време Патриарх Вартоломей е получил апелация от вече низвергнатия митрополит Филарет (3). Освен това, след низвержението Филарет е бил на прием при Патриарх Вартоломей, за което той лично съобщава в своето писмо. Преди да обяви от името на Светата Велика Христова Църква за съгласието си с определението на Московския събор и признаването на пълнотата на изключителната компетентност на Руската Църква, Патриарх Вартоломей е изпратил в Киев Пергамския митрополит Иоан (Зизиулас), водещ богослов и опитен йерарх, и епископ Всеволод (Коломийцев -Майдански), йерарх на «Украинската Православна Църква в САЩ» намираща се под юрисдикцията на Константинополската Патриаршия. Следователно, неговото решение за съгласие с низвержението на Филарет е било премерено и обмислено.

Първите постановления относно процедурите на апелативния съд се съдържат в правилата на Антиохийския Поместен Събор, който традиционно се съотнася със «Събора на освещаването» на Domus Aurea –грандиозна базилика, построена в Антиохия (6 януари 341 г.).

Съгласно тези правила, клирик, осъден от своя епископ, има право да се обърне с апелация към Събора на епископите на митрополията, където «той, заставайки пред събора, донесе оправдание, и убеждавайки Събора, ще получи от него друго за себе си решение» (правило 6). На епископ или клирик, низвергнат от сан от Събора на епископите, «подобава да се обърне към по-голям Събор от епископи, това, в което смята, че е прав, да изложи пред повечето епископи и от тях да приеме изследване и окончателен съд» (Правило 12). Съгласно съждение на Събора на епископите провинциите не подлежат на апелация (правило 15). Съборите на епископите под председателството на митрополита следва да се провеждат два пъти годишно и на тях съвместно да се решават всички съдебни дела (правило 20).

През 343 година в град Сердика (днешна София, България) се е състоял Поместен Събор, обединил епископите на Западната империя. Първоначално се е предполагало да бъде свикан Вселенски Събор, но източните епископи, заразени с арианската ерес, се отказали и свикали събор във Филипопол (днешен Пловдив, България). Затова в каноните на Събора се споменава римския епископ Юлий, но «определението относно Папата трябва да се отнася и към Константинополския Патриарх, защото в различните правила и нему е предоставена във всичко същата чест, както и на папата» (Фьодор Валсамон. Тълкувание на 3 правило на Сердикийския събор). В 3, 4, 5 и 14 правило отците от Събора са формулирали каноничната процедура по апелацията, която се е прилагала в случаите на низвержение на епископи и други клирици от провинциалните събори. Низвергнатият от събора епископ или клирик е имал право да внесе апелация до Римския епископ и да му предостави доказателства за своята невиновност. На Папата се е вменявало правото на първична оценка на справедливостта на присъдата - «ако признае за достатъчно станалото разглеждане и решение на делото на тоя епископ, нека направи онова, което го посъветва мъдростта му» (Правило 5). «И ако виновният не ще може да представи основанията си за повторно разглеждане на делото, тогава веднъж присъденото да не се нарушава, а да е твърдо онова, което е направено» (Правило 3). Ако Римският епископ «признае за справедливо да се поднови изследването на делото му, в такъв случай трябва да се постанови и това, той да благоволи и напише на съседните епископи на тая област, та те грижливо и подробно да изучат всички обстоятелства по делото и след като се убедят в истината, да произнесат своята присъда по него» (Правило 5). С други думи, по преценка на Римския епископ делото се връща за разглеждане на същия Събор, който е произнесъл първичната присъда, но вече в разширен състав. Папата е имал право да назначи допълнителни участници в Събора от епископите от съседни епархии, а също да изпрати свои легати от римските презвитери. През 1992 година Патриарх Вартоломей е признал законността на низвержението на Филарет и не е сметнал за нужно да даде официален ход на неговата апелация, следователно той е признал, че делото не се нуждае от вторично разглеждане.

Освен това, 4 правило на Сердикийския Събор предписва, че ако низвергнатият епископ има намерение да се възползва от правото си на апелация, неговата катедра трябва да остане вакантна, докато не бъде завършен напълно процесът по неговото дело. Както е известно,

Светейшият Патриарх Вартоломей е признал избора за Предстоятел на Украинската Православна Църква Блажения Киевски и на цяла Украйна митрополит Владимир (Сабодан) и през 2014 г. на Блажения митрополит Онуфрий (Березовски). Този факт, а също така и този, че Патриарх Вартоломей не е сметнал за нужно да даде официален ход на апелацията на Филарет, свидетелства, че тогава Константинополският Патриарх е признал, че делото на Филарет не изисква вторично разглеждане.

IV

Отците на IV Вселенски събор на 15 сесия (31 октомври 451 г.) приели 28 правила, сред които две — а именно 9 и 17 — определят общия ред на апелативния съд за Църквата в Източната част на Империята. 9 Правило гласи: «Ако някой клирик има съдебно дело с друг клирик, нека не подминава епископа си и не прибягва до граждански съдилища, а отначало нека се съди пред епископа си или, с позволение на същия, пред оня съд, който и двете страни си изберат. Който обаче постъпи въпреки това, да бъде наказан според правилата. Ако ли клирик има съдебно дело със своя или с друг епископ, нека се съди пред областния събор. Ако пък епископ или клирик е недоволен от областния митрополит, нека се отнася или до екзарха на диоцеза, (τόν 'έξαρχον τής διοικήσεως), или до престола на царстващия Константинопол и пред него да се съди». Правило 17, което има предвид териториални спорове между епископите, повтаря даденото постановление — «Ако някой е онеправдан от митрополита си, нека се съди пред екзарха на диоцеза или пред Константинополския престол, както е казано вече». Така както сердикийските правила давали на Римския епископ еднолично право да приема апелации, но да не произнася окончателни съдебни решения по апелациите, така и халкидонските правила дават право на Константинополския патриарх да приема апелации за разглеждане, но не му дава персонално право да съди. Всички съдебни дела се разглеждат на събор на епископите под председателството или на митрополита или на екзарха на областта, т. е. на патриарха, примаса. С титлата 'έξαρχος τής διοικήσεωςος τής ανατολικής διοικήσεως се е именувал Домн, архиепископ Антиохийски (4). Халкидонският събор легализирал практиката за разглеждане на съдебни дела, в това число и апелативни, на «съборите на ендемуса» (σύνοδος 'ενδημοῦσα, постоянно действащия синод) (Виж: Деяние на 4 IV Вселенски Събор за Фотий Тирски и Евстатий Беритски. **https://azbyka.ru/otechnik/pravila/dejanija-vselenskikh-soborov-tom4/1_1_8)**. Видният германски историк на каноничното право К. Й. Хефеле така коментира заключителната фраза на 9 халкидонско правило: «Загадъчната част на нашия канон може да бъде обяснена в следния смисъл. В Константинопол винаги са се намирали много епископи от най-различни места, които са се явявали в града за да разрешават своите спорове пред съда на императора. Последният често предавал техните дела на епископа на Константинопол, който, заедно с пребиваващите (ἐνδημοῦντες) в този момент епископи от различни провинции, провеждал σύνοδος ενδημούσα» (5).

Действително, σύνοδος 'ενδημοῦσα под председателството на Константинополския Патриарх, като орган на църковното съдопроизводство, имал екс-териториална юрисдикция и приемал за производство дела и съдебни тъжби на епископи и клирици от различни места на Източната империя. През постиконоборческата епоха синодите на ендемуса фактически заменят със себе си Вселенските събори, свикването на които по известни исторически обстоятелства в предишната им форма вече е било невъзможно. Както смята авторитетният гръцки историк на

каноничното право проф. С. Троянос, «от времето на σύνοδος 'ενδημοῦσα разпространява своята юрисдикция даже върху делата на другите Патриаршии, а не само на Константинополската Патриаршия. Така, след митрополитите, архиепископите и високопоставените патриаршески чиновници и други клирици често са участвали в синода: митрополити от други патриаршии и даже патриарси, ако са се намирали в столицата. Друг фактор, който подпомогнал въздигането е този, че след нашествията на арабите много епископи от териториите на източните патриаршии, окупирани от завоевателите, не са могли да заемат своите катедри и живеели в Константинопол. Правило 18 на Пето-Шестия събор, имайки предвид тази ситуация, разрешава «временното» отсъствие на тези епископи от своите Църкви. Безусловно, в отделни случаи, когато множество епископи от други патриаршии участвали в събора, не е било лесно да се определи, бил ли е той обикновен Синод на Ендемуса, или е носил характер на екстраординарен събор. Във всеки случай, отчитайки тези обстоятелства, не е трудно да се намери обяснение, защо синодите на ендмуса са заели мястото на вселенските събори, като висш орган за управление в Църквата» (6). Именно защото, за участие в патриаршеските синоди на ендемуса са се канели предстоятели и епископи от други патриаршии, а така също във връзка с близостта до императора, чиито закони и чиято власт се разпространявала широко и върху сферата на църковния живот, в късновизантийската епоха тези събрания са представлявали цялата имперска Църква. Но в наше време Светият синод на Константинополската патриаршия представлява само своята поместна Църква. На неговите заседания не се канят епископи или представители на други поместни църкви, затова и неговата юрисдикция не може да се разпространява по-далеч от границите на Константинополската Патриаршия. Изхождайки от съвременния принцип за автокефалия — пише митрополит Иоан (Зизиулас) — «Православната Църква във всяка страна се управлява от свой собствен събор, без каквото и да е вмешателство от страна на която и да е друга Църква ...» (7). Затова за равностоен «аналог» на късновизантийския σύνοδος 'ενδημοῦσα можем да смятаме събранията на предстоятелите и йерарсите на поместните православни Църкви във формат Всеправославно Съвещание (Πανορθόδοξη Διάσκεψη) под председателството на Константинополския Патриарх, ако такива се провеждаха регулярно. В тази връзка трябва да си припомним, че през май 2005 година Патриарх Вартоломей свика Всеправославен синод в Истанбул по делото за низвергването на Йерусалимския Патриарх Ириней. Напълно логично би било да се разгледа в този формат и съдебното дело на йерарх, който до своето низвержение е бил пръв митрополит в една от най-големите православни страни в света.

V

Руската Православна Църква отрича каноничната действителност на ръкоположенията и другите тайнства, извършени от Филарет, а също и от неговите последователи от бившата «Киевска патриаршия», съставляващи мнозинство на «епископата» и «клира» на така наречената ПЦУ, включая найния глава — «митрополит» Епифаний, ръководейки се от логиката на съдебните действия на московските Архиерейски Събори през 1992 и 1997 година. Филарет е бил низвергнат и лишен от сан, а впоследствие предаден на анатема. Следователно, и неговите последователи не могат да се признаят за удостоени от благодатта на свещенството. Да измени или отмени съдебните действия относно разколниците, ръководейки се от принципа на икономия (снизходителност), Църквата може само в случай на тяхно покаяние и смирение. Обаче това право принадлежи единствено на Архиерейския Събор на тази Поместна Църква, от която схизматичното съобщество се е отделило «По отношение на тия, които епископите всеки в епархията си са отлъчили от общение... трябва да важи правилото, с което се постановява: отлъчени от едни да се не приемат от други» (5 правило на I Вселенски Събор; виж също

Апостолско правило 32, 6 правило на Антиохийския Събор). «Синодът на Константинополската Църква няма канонически права да отменя съдебни решения, произнесени от Архиерейския Събор на Руската Православна Църква» – се казва в цитираното по-горе Заявление на Светия Синод. Реално Константинополският Синод даже не се е погрижил да заяви за «отмяната» на тези решения. Синодът ги е проигнорирал, като нещо, което няма никакво значение и е сметнал за достатъчно основание за «възстановяването» на йерархичното звание на схизматиците само този факт, че те са се оказали в разкол «не по догматични причини». Разколът «по догматични причини» се нарича ерес. Московската Патриаршия не е обвинявала нито Филарет, нито неговите последователи в ерес. Но нима агресивната схизматична дейност, която «Киевската патриаршия» водеше не само в Украйна, в Русия, в Молдова – в каноничните предели на Руската Православна Църква, но и в различно време нахлуваше в пределите на други Поместни Църкви – Еладската, Сръбската, Българската – не е тежък грях и престъпление против единството на Христовата Църква?

Константинополската Патриаршия декларира, че целта на нейните действия, осъществявани в Украйна, е преодоляване на разкола и достигане на църковно единство. Но реално те доведоха единствено до изостряне на религиозните противоречия. До 2018 година схизмата носеше предимно регионален характер. Но сега наблюдаваме разделение между Православните Поместни Църкви и вътре в някои от тях. Предприетите от Константинопол действия не само противоречат на каноничните принципи, върху които от векове се строи живота на Църквата, но явно противоречат и на заявената цел «изцеление от схизмата». На първо място, Патриарх Вартоломей е избрал диктаторски стил в отношенията си с Предстоятеля и архиереите на каноничната Украинска Православна Църква, напълно игнорирайки техните мнения, убеждения, възгледи, воля. На второ място, Патриархът е принуждавал каноничните епископи въпреки тяхната пастирска и християнска съвест да влязат в църковно общение и да се обединят в нова «Поместна църква» с онези, които тези епископи справедливо смятат за неразкаяли се разколници, нямащи благодатта на свещенството. И това отношение е основано на съдебните определения на Архиерейския Събор на Руската Православна Църква, законната сила на които е била официално потвърдена от самия Патриарх Вартоломй, и това потвърждение никога не е било отзовано.

VI

В заключение следва да формулираме кратки тезиси, следващи от гореизложеното.

1. На основание 3 и 5 правило на Сердикийския събор документалното потвърждение на съгласието с определението на Архиерейския събор на Московската Патриаршия и отказа от провеждането на апелативен процес по делото на Филарет следва да бъде смятано за официално потвърждение на съдебното деяние за низвержението и лишаването от свещен сан на Филарет. Ако Патриарх Вартоломей през 2018 година е решил да признае своето персонално решение за погрешно, той би трябвало, в съответствие със същите тези правила, да призове Архиерейския събор на Московската Патриаршия да проведе нов съдебен процес по това дело и да назначи, при желание, свои представители за участие в събора. Или да събере Всеправославен синод във

формат, подобен на този, в какъвто е бил събран по делото на Патриарх Ириней.

2. Константинополският Патриарх, както е заявено в Комюникето от 11.10. 2018 г., има канонични прерогативи «да приема петиции от йерарсите и другото духовенство от всички Автокефални Църкви» на основание 9 и 17 правило на IV Вселенски събор. Но да произнася съдебни решения по апелативни дела може само събор под председателството на патриарха, имащ съответната юрисдикция. По време на византийската епоха такъв събор е бил σύνοδος 'ενδημοῦσα, неговата юрисдикция се е признавала на територията на цялата империя и се е утвърждавала от императорската власт. Юрисдикцията на съвременния Свети синод на Константинополската Патриаршия не се разпространява върху други Поместни Църкви. Освен това, апелативен процес е невъзможен без присъствието и показанията на предишните съдии, произнесли предишната обвинителна присъда и съгласието с новото определение на предстоятеля на тази Поместна Църква, към която принадлежи по-рано осъденият.

3. Съдебните деяния на Архиерейските Събори от 1992 и 1997 година продължават да съхраняват своята юридическа сила, понеже никога не са били отменяни по законен начин. Патриарх Вартоломей се опита да принуди епископата на Украинската Православна Църква да встъпи в общение с разколниците, нямащи канонично действителни ръкоположения и тайнства. Затова тези действия справедливо се квалифицират като грубо противоречащи на свещените канони на Църквата и противни на християнската съвест.

В едно от писмата, адресирани до Солунския митрополит Анастасий, светителят Лъв Велики така разобличавал епископите, началстващи над своите събратя: «Тези, които “търсят своето, а не Иисус Христовото” (Флп. 2. 21)… намират удоволствие високомерно да властват, а не да се съветват с подчинените (consulere subditis placet); те се опиват от своята гордост, затова това, което е установено за съхранение на съгласието (т. е. принципът на първенството), днес служи за раздори» (Ep. XIV. I. PL. 54.I Col. 669). Даже в този случай, когато става дума за отношенията между първия (primus) епископ и епископите, непосредствено подчинени нему по юрисдикция, тези отношения трябва да се градят на основата на братско уважение към йерархичните права, достойнството и свободата. На това се гради и принципът на съборността. Още повече деликатността и взаимното уважение към йерархичните права трябва да определят взаимоотношенията между йерарсите, несвързани помежду си с юрисдикция.

В съвременното устройство на Вселенската Църква, като съобщество от Поместни Православни автокефални Църкви, първенството на Константинополската Патриаршия би могло да се признава не само като титулярно първенство на честта, но и като морално първенство на авторитета, основано върху естественото уважение към древната канонична традиция на Църквата и към 1700-годишната история на Патриаршеската катедра на града, построен от великия равноапостолен Император. Би могло, ако този авторитет и уважение не подкопаваше самият Константинополски Предстоятел.

1. Φωτιαδης Εμμανουήλ. «Έξ Άφορμής ένος Άρθρου» Ορφοδοξία. 23. Αθήναι, 1948. 216.

2. Подробна информация за теорията за екстра-юрисдикционните привилегии на Константинополския Патриарх е изложена в статията: Alexander G. Dragas. The Constantinople and Moscow Divide. Troitsky and Photiades on the Extra-Jurisdictional Rights of the Ecumenical Patriarchate.Φεολογία т. 884 (2017). 135-190. **https://www.academia.edu/36576195/The_Constantinople_and_Moscow_Divide_Troitsky_and_Photiades_on_the_Extra_Jurisdictional_Rights_of_the_Ecumenical_Patriarchate**

3. По думите на Христуполския епископ Макарий, днес Австралийски архиепископ, Филарет през периода 1992 - 2018 г. е подавал 6 апелации до Патриарх Вартоломей (**https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2561256-episkop-makarios-hristopolskij-pomicnik-patriarha-varfolomia.html**)

4.14 деяние на IV Вселенски събор. J. D. Mansi. Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio v.7 1762 p. 347.

5. Hefele Charles Joseph. A History of the Councils of the Church, from the Original Documents. Vol III Edinbourg 1883 p. 396.

6.Spiros Troianos. Patriarchal and Synodical Acts of the Tenth and Eleventh Centuries. Сборник. The History of Byzantine and Eastern Canon Law to 1500 Washington 2012. p. 164.

7.Иоан (Зизиулас), митр. Пергамски. Битието като общение. VII. I. **https://predanie.ru/book/121626-bytie-kak-obschenie/#/toc43**

Източник: https://mospat.ru/bg/articles/87853/